

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Збірник наукових праць

*Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
«Актуальні питання безпеки фінансової системи держави»
(м. Харків, 21 лютого 2014 року)*

Харків 2014

УДК [351.72+336.1](063)(477)
ББК 67.9(4УКР)302.0я431+65.9(4УКР)261я431
А43

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова – ректор Харківського національного університету внутрішніх справ, член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук *Гусаров Сергій Миколайович*.

Заступники голови:

радник ректора Харківського національного університету внутрішніх справ, академік Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор *Бандурка Олександр Маркович*,

перший проректор з навчально-методичної та наукової роботи Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор *Головко Олександр Миколайович*,

завідувач кафедри економіки та фінансів факультету права та масових комунікацій, доктор економічних наук, професор *Носова Ольга Валентинівна*.

Члени оргкомітету:

декан факультету права та масових комунікацій *Московець Валерій Іванович*; заступник декана факультету права та масових комунікацій *Синегубов Олег Васильович*; професор кафедри економіки та фінансів *Глуценко Віктор Володимирович*; професор кафедри економіки та фінансів *Ковальов Євген Володимирович*; професор кафедри економіки та фінансів *Садиков Мурат Абдикасович*; професор кафедри економіки та фінансів *Вовк Вікторія Яківна*; доцент кафедри економіки та фінансів *Баранова Валерія Вадимівна*; доцент кафедри економіки та фінансів *Маковоз Оксана Сергіївна*; провідний співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності *Бугайчук Костянтин Леонідович*; начальник відділу організації наукової роботи *Мірошниченко Оксана Станіславівна*; начальник відділу міжнародних зв'язків *Осятинський Станіслав Олександрович*; заступник начальника інформаційно-технічного відділу *Полховський Олександр Миколайович*; начальник відділу зв'язків з громадськістю *Щербакова Ірина Василівна*.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Харківського національного університету внутрішніх справ,
протокол № 1/1 від 29.01.2014.*

Наукові праці друкуються в авторській редакції. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

КОВАЛЬОВ Є. В.,

ЛЕОНОВА О. О.,

МАКЄЄВ С. Л.

ДИНАМІКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 150

КОЛЕСНІКОВА Н. М.

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА 153

КОЛОДІЗЄВ О. М.

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПРОБЛЕМ ВИБОРУ НАЦІОНАЛЬНИХ
ПРІОРИТЕТІВ І КРИТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ
ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІКИ... 157

КОНДРАШОВ И. Б.,

КРАПИВИНА Е. С.,

КАРАГОДИН А. В.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПРОВЕДЕНИЯ
НАЛОГОВЫМИ ОРГАНАМИ КАМЕРАЛЬНЫХ
ПРОВЕРОК ВОЗМЕЩЕНИЯ НДС 159

КОРОЛЕНКО В. В.

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК НАПРЯМОК
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ФІНАНСОВОЇ
СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ..... 162

КОСТЮЧЕНКО О. Є.

КЛЮЧОВІ ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ
УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ..... 164

КРАВЧУК Ю. Б.

РЕГІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ 167

КРЕМЕНЬ В. М.

СУТНІСТЬ І НЕОБХІДНІСТЬ ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ 170

КУБАХ Т. Г.

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ..... 172

ЛАТУНОВА К. Б.

ОПТИМІЗАЦІЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУ
ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА 175

на основі ключових складових – терміну «нагляд», поняття «фінансовий посередник» і «фінансовий сектор» – дозволили нам дійти висновку, що сутність фінансового нагляду слід розуміти, по-перше, з організаційної точки зору – діяльність органів влади на засадах їх відповідальності з спостереження і пильнування за діяльністю фінансових посередників і функціонуванням фінансового сектору з метою забезпечення повного дотримання фінансовими посередниками, що здійснюють діяльність в країні, вимогам щодо їхньої діяльності та стійкості фінансового сектора, і по-друге, з функціональної точки зору – комплекс дій, що проводяться уповноваженим органом або органами влади щодо отримання необхідної інформації про фінансовий стан як конкретного фінансового посередника, так і фінансового сектору в цілому, а також перевірки додержання фінансовими посередниками законодавчих і нормативних актів та застосування відносно «порушників» адекватних заходів впливу. Відтак, на нашу думку, важливим змістовим аспектом поняття «фінансовий надгляд» є те, що сутність цього поняття у практиці фінансового нагляду втілюється у формуванні цілісної системи вимог щодо діяльності фінансових посередників та функціонування фінансового сектора країни.

Одержано 28.01.2014

УДК 351.863

Тетяна Григорівна КУБАХ,

*старший викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»,
кандидат економічних наук*

ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Становлення української державності не можливе без створення ефективної системи економічної безпеки держави. Проходження Україною складного історичного становлення як суверенної держави наглядно демонструє складність побудови такої системи. Руйнування суспільних та економічних зв'язків яке відбулись наприкінці 90-х років призвело до соціально-економічних криз перманентного характеру. Загострення кризового стану який спостерігається в останні місяці 2013 року та початку 2014 року має негативний вплив не тільки на національну безпеку України взагалі, а й економічну зокрема. Актуальність питання економічної безпеки держави обумовлене внутрішніми проблемами України і лише загостряється під тиском зовнішніх факторів. Дана ситуація склалась у наслідок повільного відновлення виробничих відносин та зв'язків, не надто швидкого розвитку фінансового ринку та

його інфраструктури, а також високої частки тіньової економіки та високого рівня корупції в державних органах влади.

Побудова європейської країни, з розвинутою економікою та системою захисту економічних та соціальних інтересів держави, підприємства та громадянина, а саме ця мета є основною для сучасної України, неможлива без захисту національних економічних інтересів. Ефективна система економічної безпеки держави – це питання існування будь-якої держави, тому її забезпечення є одним із пріоритетних завдань розвитку української держави. Забезпечення достатнього рівня економічної безпеки виступає необхідною умовою стабільного розвитку будь-якої країни.

В економічній науці і практиці поки що немає одностайного визначення категорії «економічна безпека держави».

У проєкті Концепції економічної безпеки України вона розглядається як «спроможність національної економіки отримувати свій вільний, незалежний розвиток і утримувати стабільність громадянського суспільства та його інститутів, а також достатній оборонний потенціал держави за всіх несприятливих умов і варіантів розвитку подій, здатність української держави до захисту національних економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз». У роботі Г. Пастернака-Таранушенка зазначено, що економічна безпека – це стан держави, за яким вона забезпечена можливістю створення, розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку в майбутньому та в зростанні добробуту її мешканців. У свою чергу, М. М. Єрмошенко вважає, що економічна безпека є ніщо інше, як такий стан економічного механізму держави, який характеризується збалансованістю і стійкістю до негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, його здатністю забезпечувати на основі реалізації національних економічних інтересів сталий і ефективний розвиток вітчизняної економіки і соціальної сфери». Вітчизняні вчені В. Шлемко і І. Бінько вважають, що економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дозволяє зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз і здатний задовольнити потреби особи, сім'ї, суспільства, держави. На думку В. Мунтіян, під економічною безпекою слід розуміти загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на постійний і стабільний розвиток економіки держави, що включає механізм протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам.

У російській роботі «Основа экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность)» зазначено, що національна економічна безпека являє собою такий стан економіки та інститутів влади, за якого забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціально спрямований розвиток держави в цілому, достатній економічний та оборонний потенціал навіть за найбільш несприятливих варіантів розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів.

І, нарешті, в Державній стратегії економічної безпеки Російської Федерації (основні положення) економічна безпека розглядається як досягнення стійкого стану національної економіки, вона має забезпечувати:

- техніко-економічну незалежність, а також невразливість економіки до зовнішніх та внутрішніх загроз;
- захист економічних інтересів на внутрішньому та зовнішньому ринках, незалежно від зміни тактичних цілей держави;
- ефективне задоволення суспільних потреб за умов підтримки на достатньому рівні соціально-економічної стабільності держави.

Таким чином, підсумовуюче вищезазначене, на наш погляд, економічна безпека держави формується з різноманітної кількості взаємодіючих компонентів політичного, економічного і соціально-культурного характеру, які у результаті своєї ефективної діяльності під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів створюють умови для економічного зростання держави та покращення добробуту її суспільства.

У літературі з питань дослідження економічної безпеки до цієї категорії включаються різноманітні складові.

На думку Г. Пастернака-Таранушенка, економічна безпека поділяється на демографічну, екологічну, харчову, військову, ресурсну, питноводну, енергетичну, цінову, фінансово-грошову, політичну, соціальну, кримінальну, медичну безпеку. У свою чергу, А. Городецький включає до складу економічної безпеки наступні складові: виробничо-технологічну, фінансову, інфляційну, валютну, митну, керованість в економіці. Група авторів у складі М. Воропая, Г. Славіна і М. Чельцова вважають, що економічна безпека складається з загальноекономічної, фінансової, зовнішньоекономічної, технологічної, енергетичної, сировинної, продовольчої, працересурсної, водогосподарської, протистихійної. В інтерпретації В. Мунтіяна до внутрішніх складових економічної безпеки слід відносити сировинно-ресурсну, енергетичну, фінансову, воєно-економічну, інформаційну, технологічну, продовольчу, соціальну, демографічну, екологічну та тіньову економіку. На думку В. Шлемко та І. Бінько, основними складовими економічної безпеки є сировинно-ресурсна, енергетична, фінансова, військово-економічна, технологічна, продовольча, зовнішньоекономічна (експортна й імпортна) безпека.

Отже, з огляду на те, які складові включають науковці до складу економічної безпеки, зауважимо наступне. По-перше, в усіх наведених структурах економічної безпеки автори використовують різнопланові критерії їх розподілу на складові. По-друге, всі ці наведені структури є дуже широким трактуванням складу економічної безпеки.

На нашу думку, до економічної безпеки слід відносити тільки ті її складові, які містять лише економічні відносини або базуються на них (рис. 1.)

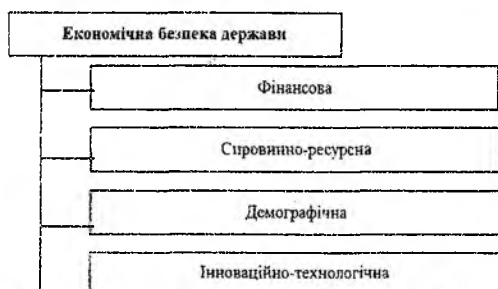

Рис. 1. Основні складові економічної безпеки держави

Найважливішим елементом економічної безпеки держави в сучасних умовах є фінансова безпека. Через створення потужної фінансової складової, в умовах існуючої геополітичної ситуації, Україна може побудувати ефективний механізм захисту своїх національних інтересів як в економічній площині так і в інших напрямках.

Список використаних джерел:

1. Предборський В. А. Економічна безпека держави : монографія / В. А. Предборський. – К. : Кондор, 2005. – 391 с.

2. Пастернак-Таранушенко Г. А. Економічна безпека держави. Методологія забезпечення : монографія / Г. А. Пастернак-Таранушенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 320 с.

3. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : монографія / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько. – К. : НІС, 1997. – 144 с.

Одержано 27.01.2014

УДК 005:336.717.067

Ксенія Борисівна ЛАТУНОВА,

*аспірант кафедри економіки та фінансів
факультету права та масових комунікацій
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ОПТИМІЗАЦІЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА

Важливою складовою забезпечення фінансової безпеки держави є стабільність та надійність банків України. У період подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи проблема забезпечення фінансової стабільності банків постала особливо актуально. Питання підвищення ефективності управління взагалі, та управління кредитною діяльністю зокрема, вимагає розроблення принципово нових підходів до